

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ szimzandók. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Aron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Visszapillantások a gyümölcs- és konyhakerti kiállításra. **Ritter Gusztáv**. — Nehány jelesebb árpafajtának ismertetése. **é. t.** — **Méhészegyleti mozgalmak:** Vál. ül. november 7-én és december 5-én. — Marostordamegyei gazd. egylet köréből. **Falusi**. — **Kertészeti szakosztályunk működése.** **Szentgyörgyi Lajos**. — **Egyveleg:** Közgyűlési meghívó. Gazdasági olvasóköz. Tenyészbika vásárlás és kiosztás. Gazdasági könyvvelti naptár. — **Piaczi árak.** — **Hirdetések.**

Visszapillantások a gyümölcs- és konyhakerti kiállításra.

(Budapest, 1885. október 18–31.)

VI.

A zöldségkiállításban mintegy 60 kiállító vett részt; azonban nagyterjedelmű zöldségtermelésünk tömegességéről és minőségéről e tárlat tiszta áttekintést nem nyújtott. A zöldségtermelők legnagyobb része mindedig a kiállítási szereplésre nem bírható, mert fogalmunk sincs arról, mennyi haszonnal járna ez éppen reájuk nézve.

A kiállított termékek nemcsak a kertészet köréből származtak; hanem a mezőgazdasági termelésben is foglaltak tért; azaz igen gyakran hol ide, hol oda voltak sorolhatók. Nem is lehet a kerti és mezei termelés határvonalát oly szorosan megállapítani, mert bizonyos körülmények mellett ugyanazon növényfaj majd a szabad mezőn, majd a zárt kertben jut művelésre. Nagy városok közelében, valamint különleges kulturáknál a zöldségtermelés kivált a szabad mezőn mutatkozik sikeresnek. Minél külterjesebb a mezőgazdaság és minél rosszabb a mezei rendőrség, annál inkább szorul a zöldség az elkerített helyiségbe; mert szabadban annak folytonos őrzötése a költséget rendkívül emeli s a jövedelmezőséget minimumra redukálja.

Több kiállító nagyobb collectiót mutatott be jó választékmal és szép fejlettséggel. A budapesti első gyermekmenhely-egylet kertészképző iskolája, Istvántelek, a legszebb és leggazdagabb gyűjteménnyel szerepelt; mert

a számos hátrányos körülmény daczára, u. m. szegény homokos talaj, elégtelen nedvesség stb. minden termék igen szép és a főkertész szakértelmének ékes bizonyossága volt.

Nonn János, budapesti konyhakertész, mint a közelebbi idényszerű kiállításokon, ugy most is gazdag, igen szépen fejlett zöldség collectiót küldött.

A **Hausknecht Jakab** és **Steiner József** kiállitmányai bátran vetekedtek a most említettel.

A szatmármegyei gazdasági egylet különféle zöldségből álló gyűjteménye figyelmet érdemelt.

Az állami intézetek közül a magyar-óvári gazd. akademiának kertészete 90 új és legújabb burgonyafajt küldött, melyeknek jóságát és értékét külön kísérletek fogják constatálni. A gazdag paprika, hagyma és veres répa gyűjtemény kitünő fajokat tartalmazott, melyek jól is voltak mivelve. A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet 126 oly burgonyafajt állított ki, melyet már most hét évi egymásutánban termel a czéliből, hogy az egyes fajoknak hozamát, keményítő tartalmát és a burgonya-penészhez (*Peronospora infestans*) való viszonyát kipuhatólja; — reméljük, hogy e hosszszas kísérlet eredményét nemsokára — legalább kivonatban — bemutatathatjuk.

A budapesti m. kir. füvészkert új zöldségfajok gazdag gyűjteményét, valamint a *Dioscorea batatas* gyökeit mutatta be pompás fejlettségben. A *Batatas* leginkább Dél- és Közép-Amerikában fordul elő, hol a népességnek főtáplálékát képezi; nálunk azonban hideg elleni nagy érzékenysége miatt e keményítőben dús gyöknövény inkább csak mint csemege fog szerepelni.

Fuchs Emil Budapest városi főkertész szép és nagy turbolyát, czukortengerit és téli spárgát állított ki; e mellett saját szerkezetű kerti eszközöket. Ezen eszközök ismertetése és méltánylása czéljából kívánatos lett volna azokat az érdeklődő közönségnek munka közben mutatni be, a mi azonban nem ör-

tént. Mindamellet Villási Pál urral együtt alkalmunk nyílt a kiállított eszközök egy részét gyakorlati alkalmazásban látni s azoknak nagy munkaképessége, valamint kezelési könnyedsége valóban bámulatra ragadott. Különösen jó munkát végzett az utsaraboló, a különféle nagyságu talajporhanyító, a heuggerrel ellátott barázdahúzó, perjeirtó stb. stb. Jóllehet a szerkezet homokos talajra van számítva, mégis meggyőződtem, hogy némely efféle eszközt agyagos nyirkos homokban is előnyösen lehetne használni.

Nagyobb burgonyagyűjteményt Gróf Attems Henrik — régibb fajokból; — nagy részt ujdonságokat ellenben Roemer Frigyes quedinburgi kereskedelmi kertész küldött.

A hirneves magyar speciális zöldségkultúrákból néhányat előnyösen láttunk bemutatva.

Tormát Biró Pál, a debreczeni m. kir. gazd. tanintézet főkértésze igen szép sima rudakban állított ki és egy hold földön — szabad mezőn — 20—25 metermázsát termel évente. Tudva van, hogy az édeskés torma legkitünőbbben a homoktalajon diszlik és kivált Debreczen termékének finomsága messze földön ismeretes.

A Fajszi községi termelők nagyban miveltek paprikája ma már az egész kontinensen keresett cikket képez.

A homokos talaj harmadik terméke: a spárga ez alkalommal természetesen csak mint konzerv szerepelhetett; a legszébbet Mocniknál találtuk, ki nagyrészt Légrády testvérrel vásárolta azt. A spárgatermelés a homoktalajon még jóval nagyobb kiterjedésre volna képes és nagyobb városok közelében sok földbirtokosnak tetemes jövedelmet biztosítana. Nagyban a spárgát legzélyszerűbb a franczia — Argenteuilben követett — módszer szerint mivelní. Nagy kár, hogy az érdeklődő közönség a Légrády testvérek Budapest melletti nádorkerti spárgaföldjeit vagy igen nagy nehézségekkel, vagy — egyáltalában nem láthatja meg. Példaképen felhozhatom, hogy a kolozs-monostori 100 □ öl terjedelmű spárgaágy évi átlagban 80 forintot hoz, 1 kilo spárga 45 krral értékesül.

Nagy-Körösnek nevezetes ugorka termelése az előhaldott évszak miatt képviselőre nem talált.

Nirschy István, Pozsonyból, nagyban való termeléséből egyéb konyhakerti növény mellett bámulatosan szép kárfiollal szerepelt, mely főleg Bécsben és Budapesten talál piacra.

Rohonczy Gida, törökbecsei földbirtokos különféle nagyban termelt és szépen fejlett zöldségfajok mellett fősulyt a káposztára és kárfiollra fektet; az elsőből 12 holdról évente 200,000 fej; a másodikból 5 holdról 30,000 rózsa kerül eladásra.

Peikert Frigyes, úrményi (Nyitra megye) műkertész különösen szép burgundi répa fajokat mutatott be és sok viszontagságnak szerencsés legyőzésével kitünő répamagtermelővé lett. Peikert többnyire közvetlenül adja el magvait a termelőknek és így mivélése legjövödelmezőbbnek is mutatkozik. Miután régi tapasztalat szerint a répa gyorsan elfajzik; annak hiresebb fajtái, mint például a „Javitott oberndorfi“ két évi termelés után északibb vidékről hozott új maggal lesz felfrissítve.

Az egész zöldségkiállítást véve szemügyre azon következtetésre jutunk, hogy Magyarországon főzélék és vetemény igen szép fejlettséget ér el és hogy nagyobb különleges kultúrák részint meg vannak kezdve, részint létrejöttük már biztosítva. A fennálló közlekedési eszközök pedig arra képesítettek, hogy saját piacainkat könnyen elérve, részben még a szomszédos tartományokat is dinnyével, spárgával, kárfiollal, paprikával stb. elláthassuk.

A zöldség magvak termelésére ügyes kereskedelmi összeköttetésekkel lehetne leginkább hatni; vagy pedig osztrák mintára, — mert e tekintetben ők sincsenek nagyon előre — állami segélyvel kellene azt támogatni.

Végre még a szárított zöldségről emlékezem meg, melyet mint ujdonságot Gróf Attems, valamint a klosterneuburgi pomologiai intézet mutatott be. A zöldséget a már korábban említett Alden-Rieder- vagy hasonló készüléken szárítják, aszalják és jó eljárás mellett a természetes íz és szín majdnem teljesen megmarad. Katonai, hajózási, valamint nagy városi ételmezésre e találmány megbecsülhetetlen haszonnal jár; a termelő pedig az aszalás útján oly cikket nyer, mely száz és száz mértöldnyi távolságra elküldhető és értékesíthető. Az sem utolsó előny, hogy a burgonyapénész (Peronospora infestans) által meglepett pityókat az aszalás által meg lehet menteni. A friss zöldség mindenestre izletesebb lesz, mint a szárított; de legalább a kevésbé tehetős nagy városi lakos is — éppen úgy mint a kisvárosi vagy falusi — élvezhetni fogja az egészségére nézve annyira nélkülözhetetlen táplálékot. Ez új vivmányt tehát elég fontosnak tartom arra, hogy annak felkarolását legszélesebb körben ajánljam. —

* * *

Még egyszer visszatérintve a folyó évben tartott összes országos időszaki tárlatokra, örömmel constatálhatjuk, hogy úgy a gyümölcs- mint a zöldségtermelés óriási haladást tett; a követett irány pedig, mely ma már számos körben elterjedést nyert; u. m. a tulsok fajnak apasztása, a kereskedelem emelése, a termék jövödelmezőbb értékesítése, valamint magának a termelésnek mindinkább növekedő tömegessége, biztos kezessül szolgál arra, hogy — bár hosszú és fáradságos harc után — elfoglalhaljuk e téren is az európai kulturnépek között azon helyet, mely fekvésünk és éghajlatunknál fogva bennünket méltán megillet.

Kolozs-Monostor.

Ritter Gusztáv.

Néhány jelesebb árpafajtának ismertetése.

Az alábbiakban olvasóinkkal egy külföldi — poppelsdorfi — pontosan végrehajtott termelési kísérlet adatait közöljük ismertetés s illetve kiválasztás céljából. Megjegyzendő, hogy a kísérlet középkötöttségű agyagos talajon eszközöltetett egyforma körülmények között.

1. Arany-Melone. Kalásza világos-sárga, lecsüngő s szalmája erős, hosszú. Magja: arany-sárga vékony héjú, telt s 9 mm. hosszú. Lassan sarjadzik s későn virágzik. Virágzása

idején a szára 100 cm. (maximum 115 cm.) s vastagsága 48 mmeter.

Érése 131 nap mulva következett be. Érésekor kalásza nem könnyen törik, közép hossza 13 cm. (max. 17 cm.) 30 maggal, melyből 1.304.000 szem számíttatván egy hektoliterre, ennek sulya volt 65·2 kg.

Két évi termelés után — az eredeti maggal szemben — a magvak nagyobbak lettek s durvább héjuak, de minőségben vesztettek.

100 kalász (szár) átlag 433 grammot nyomott, melyből 250 gr. (57·7%) a magra s 183 gr. (42·3%) a szalmára esik.

Ezen kitünő árpafajta, jól lehet szalmája hosszu, nem könnyen dől meg s rozsdá sem nagyon támadta meg.

Ez árpa, mely már a philadelphiai kiállításon 1876-ban kitüntetésben részesült szintén pedigree-árpa s származik Delf William kapitánytól, melynek tenyészeljárása annyiban különbözik a Halles-sétől, hogy ő nem a legnagyobb szemeket válogatta ki további tenyésztésre (magnemesítés céljából); hanem inkább a sulyra volt nagyobb tekintettel.

Ezen árpafajta Angolországban, mint kedvelt sörárpa ismeretes s a sörfőzők részéről élénk kereslet tárgyát képezi. Gyakori vetőmagváltoztatás nélkül is megtartja kiváló tulajdonsait, ha a mag kiválasztására, a talajra s kulturára nagy gondot fordítunk.

2. Prima-Donna. Kalásza hosszu 25 cm. Jelógó, s könnyen törik. Szalmája hosszu, kemény, erős s nem oly leveles, mint az előbbie. Magja: idomtalan, vaskos 8 mm. hosszu s 4 mm. vastag, fehéres-sárga, finom héju. Utódai sárgás színűek s nagyobbak (10 mm. hosszu 4·5 mm. vastagok), de kevésbé teltek és kevésbé finom héjuak.

Virágzaskor szára 100 cm. (max. 115 cm.)

Tenyésznapok száma 131. Kalásza 13 cm. hosszu, max. 16 cm. s adott 30 magot, melyekből egy hektoliter sulya 63·9 kg. volt.

Az eredetiből 2300 szem ment 100 gr. sulyra, a termésből csak 1975.

Ezen árpafajta, gazdag s jól kultivált talajt kíván sok méisztartalommal.

Szalmája kevésbé leveles, de a megdőlés s kivált a rozsdá irányában nagy ellentállóságot mutat. Ez árpa is már a philadelphiai kiállításon kitüntetve lett. Eredetileg Amerikából származik s Angolországba lett legelőbb behozva ma láta árpának.

3. Angol porter. Kalásza hosszu, hasonlókép a szalmája is. Magja: világos-sárga színű, igen nagy 10 mm. hosszu s 4·5 mm. vastag; szép, finom héju. Jól bokrosodik s korán érik.

Szára virágzás idején 100 cm., maximum 115 cm. (mint az előbbieknél) s 44 mm. vastag.

Megért 120 nap alatt. Kalásza, mely nem könnyen törik 13 cm. hosszúságot ért el (max. 16 cm.) 30 maggal, melyből 1 hl. 66·94 kg. nyomott.

Szelid, termékeny, hómagos talajokra való főkép, a hol finom héju s bőtermésű sörárpát ad.

4. Skót annát árpa. (Ang. Annát Barley). Kalásza hosszu s lecsüngő. Szalmája igen erős, szívós, vöröses-sárga színű. Magja világos-sárga, alapján kissé kékes fuvalattal; igen nagy és telt s nagyon finom héju (10 mm. hosszu s 4·5 mm. széles).

Korán érik, vegetációját már 115 nap alatt befejezi. Kalásza, mely kevésbé törékeny 12 cm. hosszúság mellett (max. 15 cm.) 36 magot ad. Magja igen sulyos, 1 hl. 73·2 kg. nyom; miért is sörfőzésre ez árpafajta csaknem oly jó, mint a chevalier, árpadarának meg éppen kitünő. Azonban nem kedvező viszonyok között hamar degenerálódik s gyakori magváltoztatást kíván. Jól lehet tavasszal a nedvesség nincs ártalmára, mégis csak a termékeny közepkötöttségű talaj felel meg neki leginkább. 100 közepszerű szál nyomott 380 grammot, melyből 52·6 a magra s 47·4 a szalmára esik.

A skót annátárpa 1835-ben Mr. Gorrie, of Annát cossage, Carse of Gowrie által Skótországba vitetett, honnét 1840. táján Némethonba került.

Angol s Németország, ugy Észak-Amerikában is a hozzá sok tekintetben hasonló chevalier-árpával nagyban termesztetik.

5. Chevalier-árpa. (Chevalier Barley). Kalásza hosszu, halvány-sárga, lecsüngő. Szalmája szívós, kemény. A magja halvány-sárga, s igen vastag, 9 mm. hosszu s 4·5 mm. vastag, finom héju. Kalásza 12 cm. hosszúság mellett mintegy 34 magot tartalmaz. Magja sulyosabb s lisztesebb az annát-árpánál s mivel gyorsan s egyenletesen csirázik ez okból Anglia-, Francia-, Németországban, Amerikában s nálunk is, mint kitünő sörárpa igen nagyra becsültetik.

Belőle 1 hektoliter 75. kg. nyom s mintegy 1.290.000 szem megy egy hektoliterbe.

Szalmája mivel erős, nem könnyen dől meg.

A tavaszi hűvös vagy későbbi száraz időjárás iránt nem annyira érzékeny, de a jó talajt ez is megkívánja, ha azt akarjuk, hogy nagy terméseket szolgáltatson s kitünő tulajdonságait huzamos ideig megtartsa. Megfelelő jó talaj s korai vetés mellett mind szem, mind szalmában igen gazdag terméseket szokott adni.

Mr. Hallet ez árpafajta nemesítette — gondos kiválasztás és kultúra mellett — s a mint pedigree vagy Hallet-pedigree chevalierárpa jön a kereskedésbe, mely azonban igényesebb a klíma, talaj és kultúra iránt. Chevalier nevét első terjesztőjétől kapta.

6. Aranycsepp-árpa. (Golden-drop). Kalásza hosszu, lecsüngő, halvány-sárga; szalmája hasonlókép — és erős. Magja szintén világos-sárga, alapján kissé vörhenyes, nagy és telt szemű, 10 mm. hosszu és 4·5 mm. vastag, finom héju. Virágzaskor circ. 90 cm. (max. 100 cm.) hosszu.

Megérik 120 alatt. Kalászai igen szépek 14—16 cm. hosszuk, ad egy 30—36 magot, nem mondható éppen törékenyeknek.

Magját jellegzik: finom héj, lisztesség s nagy suly. Egy hektoliter sulya circ. 76 kg.

Termés minősége s mennyisége hasonló a chevalier-árpához.

7. Imperial-árpa. (*Hordeum pseudozeokriton*). Kalásza halovány-sárga, csaknem fehér. Szalmája világos-sárga, igen leveles, durva s erős. Magja szép fehéres színű, nagy szemű s vastag. 10 mm. hosszú s 5 mm. vastag, igen finom héjazatu s lisztűs. Jól bokrosodik.

Korai érésű, 109 nap elég tenyészetére. Átlagos magassága 90 cm., szakálla szétálló. Kalásza szűkebb, apró 8 cm. (max. 9 cm.) s ad 30 magot. Egy hektoliter sulya 76.2 kg.

Könnyen nem dől meg, de a rozsdá iránt kevésbé ellenállóknak találtatott.

Szelid éghajlatot s jó kulturerőben levő meszes talajt kedvel. Kivált árpadarát készítnek belőle.

— ét —

Méhész-egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1885. november hó 7-én.

Tartatott Ábu József alelnök elnöklete alatt; jelen voltak még Csiki János József, Fodor Gyula, id. Hutter Sámuel, dr. Kömives Gerő altitkár, Kulisseki Endre és Szentgyörgyi Lajos, egyl. főtitkár.

67. A sept. 5-iki ig. választmányi ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, a mainak hitelesítésére id. Hutter Sámuel, Csiki J. József és Fodor Gyula tagtársak kéreltek föl.

68. Csiki János József kijelentvén, hogy ő az erd. magyar közm. egyesületi pénztárnokká történt megválasztása miatt a méh. egyesületi pénztárt át nem veheti, — a mai ülésben méh. egyleti pénztárnokká Fodor Gyula távirda főállomási tiszt tagtárs választatott, ki azt készségesen elfogadni szives is volt.

69. Roediger Rezső nyug. honv. alezredes tagtárs és egyleti I-ső alelnök a városról Szász-Fenesre tevén át lakását, az alelnökségről lemond. — A lemondást s illetőleg távozást sajnálattal ugyan, de tudomásul veszi a választmány, s ez üresedésbe jött I-ső alelnöki székre, az országszerte ismeretes Bodor László, helybeli kir. törv. széki vizsgáló bíró, kitünő méhész és méhészeti tekintély tagtársat választja meg, s kéri föl a két titkárt e megválasztás hírül adására és tiszt elfogadására.

70. Elnök előterjeszti, miszerint az erdélyi részekre ki nevezett Abend András méh. vándortanár ur okt. 2-án itt járva, egybek között úgy nyilatkozott, hogy állandó lakását N.-Enyed helyett Kolozsvárra óhajtaná helyezni. Nem is képzelhetvén az ig. választmány e dolgot másképp, — örömmel vette a közlött kijelentést, s kimondta, hogy ez ügyben a maga részéről is törekszik mindent elkövetni, hogy teljesülhessen.

71. Egyleti s illetve méhészeti telep igazgató Ábu József alelnök tesz jelentést — Kulisseki Endre egyleti méhész közvetítésével — az egylet ez évi méhészkedéséről s annak in actu állásáról. A jelentés szerint van már a pavillonban 72 mézben és népben gazdag méhcsalád s ezen kívül 10 másféle tanulmányi lakbéli, s így összesen 82 jó család; s hogy még 6 család az „udvarholy megyei” és „nagyküüllő megyei körök” központjainak küldetett; egy pár eladatott; s egy pár kisorsoltatott. — A dolgot körülményesen felüntető

jelentés örvendetes tudomásul vétetett s az igen szép sikerű működésért úgy a nevezett igazgatónak, mint méhészkedő tagtársnak, az ig. választmány elismerő köszönétét fejezte ki.

72. Titkár indítványára elhatározatott, hogy a téli saisonban tartandó „méh. estélyek” decz. első szombatján (5-én) kezdeteket veendik, s azok az eddigiekhez hasonló módon fognak érdekesebbé tételni az egyleti előjáróság által. Végül — még egy pár tárgy elintézése után — kimondatott, hogy a kik a kisorsoláskor nyert tárgyakat eddig el nem vitték, az egylet javára maradottnak tekintetnek.

A decz. 5-iki rendkívüli vál. ülésben elnökölt Bodor László, jelen vannak még Ábu József II-od alelnök, dr. Kömives Gerő altitkár, Kulisseki Endre, Benkő Mihály, Hatházi Ferencz, Konrád Lajos, Mucsi József honv. főhadnagy és Szentgyörgyi Lajos titkár, s mint méhész estélyre jött tagok: Antonya János, Barabás András, Bedő Sándor gazdászok, és Gyöngyösi Lajos, Lőrinczi István, Ajtai János unitárius főtanodai papjelöltek.

73. Mindenekelőtt Bodor László megválasztott új alelnök köszöni meg az ig. választmányának benne helyezett bizalmát s Isten áldását kérve továbbra is az egyleti működésre, a gyűlést éljenzések közt megnyitja, s a mai ülés jkönyvének hitelesítésére Benkő Mihály, Konrád Lajos és Mucsi főhadnagy tagtársakat kéri föl.

74. Elnöklő tagtárs elnöklete alatt a két titkár, Ábu igazgató és Kulisseki Endre egyl. méhész személyében bizottság küldetett ki, hogy az egyleti méhes minden tárgyról, de különösen méhcsaládok számáról és állapotáról leltárt vegyen föl s azt a közelebbi ülés elé terjeszteni sziveskedjék.

75. Titkár jelenti, hogy ő az egylet „vidéki választmányi tagjaihoz” s körüli igazg. alelnökökhöz, több más egyleti területen méhészkedő tekintélyesebb ügytársakhoz kérést intézett, hogy a vidékükön történő nevezetesebb méhészeti mozgalmakról időről-időre, s különösen most az év végen — kimerítő statistikát állítsanak össze s sziveskedjenek hozzá beküldeni, — helyeslő tudomásul szolgál.

76. Értésére jutván a választmányának, miszerint az országos méhész-egylet igazgató választmányja novemberi ülésében olyatén határozatot hozott, hogy az erdélyrészi méhész-egylet kiállítói semmi kiállítványi díj nem fizessenek, megbizta főtitkárt, hogy ez ügyben történt jkönyvi határozatot az alelnökségtől kérje ki, — előre is megköszönve az egyesület e nagylelkű méltánylását.

77. Mély sajnálattal értesülvén az igazg. választmány br. Apor Károly egyl. alapító tagtárs és különösen e hazarészben kiváló érdemekben gazdag méhész tekintély sajnos elhunytától, — a gyászoló özvegy s illetve családhoz intézendő részvétirat küldésével bizta meg az alelnökséget.

78. Elnök előterjesztvén, hogy ez idő szerint az erdélyi részekben hat törv.-s széki fogyházi munka műhelyben készítettnek a Bodor-féle műméhlokok, elhatározta a választmány, hogy ez időszerű és igen helyes intézkedésért Sebestyén Mihály kir. főügyész urnak jkönyvi köszönet és elismerés nyilváníttassék, s e köszönet nyilvánítással egyidejűleg

a Bodor-féle méhlek belsejének s illetve belsejének a j-szálig pontos méretei is írásban összeállítván fő-ügyész urnak ahhoz való szigorú alkalmazkodás tekintetéből megküldessék.

79. Álbu ig aelnök jelenti, hogy az egyleti pergetett méznek kilóját nagyobb mennyiségben 40 kr. s a keretesét 1 frton árusította el, s a befolyt összegeket pénztárra helyezte — tudomásul szolgál.

80. Olvastatik Roediger Rezső volt I-ső aelnök tagtárs azon kérdés fölötti elmékedése, hogy mily életkérdés egyesületünknek saját szaklappal birni. — Régi és általunk is nem egyszer hangoztatott kegyes óhajlásában választmányunk ujjolag is egyetértvén, elhatározta, hogy mindenképpen arra törekszik, hogy saját organumot eszközöljön s ha ezt tennie még sem sikerülne, eddigi 5 éves szerény munkálkodásáról „évkönyvet“ állítson ki.

81. Gebhardt Döme távirtda főállomási főnök az öszön N.-Kanizsára helyezettvén át, akként szerződött Kulisseki Endre egyli. méhészzsel, hogy 1886-ban az ő itt hagyott méhésztének legyen ügyvivője, mindenese. Ebből folyólag, a midőn Kulisseki tagtárs az egyleti méhészkedéstől való megválása fölötti sajnálatának ad kifejezési, kéri a választ., hogy neki egy évi eljárásáról, méhészkedéséről való bizonyítványt állítson ki.

A választmány szintén sajnálattal vevén tudomásul a megválást, megbizta az elnökséget, hogy méltán kiérdemelt jó bizonyítványt állítson ki Kulisseki volt egyli. méhes kezelő üggytárs számára.

S ezzel az ülés befejeztvén, a „méhészeti estélyek“ vették kezdetüket, de a melyekről más alkalommal és más helyen emlékszünk meg.

Hitelesítik :

Id. Hutter Sámuel,
Csiki J. József,
Fodor Gyula,
Benkő Mihály,
Konrad Lajos,
Mucsi József.

Álbu József,
II-od aelnök.
Bodor László,
I-ső aelnök.
Szentgyörgyi Lajos,
egyleti titkár.

A marostordamegyei gazdasági egylet köréből.

(Cselédjutalom, vasut, marosi új álló hid.)

Az egylet által kitüzve volt 100 frt. cselédjutalomra, mely öt u. m. 30, 25, 20, 15 és 10 frtos részletekben volt kiadandó mintegy 20 régi jó cseléd pályázott, s bizony ugy halljuk mind érdemelték volna jutalmat, mert a ki 10—12, sőt 20—30 évig és még azon felül is egy gazdánál kitartó hűséggel és becsületességgel szolgál, az méltán megérdemel életében legalább egyszer egy ilyszerü váratlan és véletlen anyagi, habár mérsékelt kitüntést; a kitüzött díjakat sorrendben báró Kemény Kálmán egy bérese Vécsen, Mocskási Ferencz kocsisa Radnóthfáján, gróf Teleki Gézané bérese Gernyeszegen, gróf Bethlen Gyula kocsisa Vajában és Körösy Albert kocsisa Péterlakán nyerték el, mely karácsony napjain az illetőknek ki is osztá-

tott; a jutalmat nyertek elseje 35, az utolsó 17 év óta szolgálja gazdját illetve némelyiknél közvetlen elődjeit is.

A gazdasági egylet közgyűlése az előbbi évek által megállított gyakorlat szerint január hó 17-én fog a megyeházánál megtartatni és akkor fog az egylet elnöki és esetleg üresedésbe jöhető valamelyik aelnöki állása is betöltetni.

A marosvásárhely-szászrégeni vasutvonal hallomás szerint végre-valahára október 25-ike helyett tatán január 5-én meg fog nyitlatni.

Marostordamegye közönsége tegnap esti 9 óráig tartott közgyűlésen igen érdekes és gazdasági jelentőséggel bíró határozatot hozott, kimondván egyhangulag szükségességét egy Sáromberke és Sárpatok között a Maroson átvezető hid felépítésének és megbizván a közigazgatási bizottságot, hogy a további előlépéseket tegye meg. Ha meggondoljuk, hogy a Maroson M.-Vásárhelytől Szászrégenig és így 33 km. hosszúságban semmi állandó és biztos közlekedési eszköz nincs, csupán két az idő szeszélyétől függő és esetleg könnyen veszélyes hidat; továbbá, hogy az előbb érintett új vasutvonal központja és állomása éppen Sáromberke, a hova különben is mintegy 12—13 mezőségi község forgalma irányul stb. valóban igen kívánatosnak kell hogy jelezzük azon elvileg elfogadott hid lehető leggyorsabb felépítését, arra nem is terjeszkedvén ki, hogy tekintettel a sz.-régenig vasuti vágányokkal 4 helyen átvágott országútra ezen hid esetleg hadászati szempontból is igen nagy fontossággal fog birni.

M.-Vásárhely.

Falusi.

Kertészeti szakosztályunk működése 1885-ben.

VII.

A decz. 2., 9. és 16-án tartott üléseinkben Ritter tagtárs értekezett az almák osztályozásáról, fejtegetvén, a Diel — Lucas rendszere szellemében — a kalvil, renet, pepin, pázmán régi és sok tekintetben értetlen elnevezéseket. Nem elegendünk szószerinti leírásába az e tekintetben mondottaknak; mert a míg ez egyfelől tulságos nagy helyet foglalna el, másfelől mégis vajmi keveset okulna abból kevésbé avatott olvasó üggytársunk. Mert hisz oly zavaros még ma, vagy helyesebben szólva már ma e kérdés, miszerint azon eligazodni istenes lelke legyen embernek. De még aztán, hogyan is lehetne eligazodnunk, hisz Ritterrel szólva, még azt sem tudhatjuk, hogy honnan kapták a kalvil, renet, stb. elnevezéseket, s nincs ember (legalább köztünk nincs, s pedig vagyunk — csak itt Kolozsvártt — névleg vagy 25-ön), a ki megbírná mondani, csak azt is, hogy magoknak a neveknek mi az igazi értelmek magyarul. Ha tehát nem bocsátkozunk az elmondottak ide igtatásába, legalább megnevezni kívánjuk a forrásokat, honnan e zürzavaros dolgokról mind azt elolvashatni, a miket velünk — egyéb intézkedéseiken kívül — három ülésen — tisztelt előadónk közölni szives volt. Vezérfonalul Dr. Lucas Ede „Gyümölcs tenyésztés tana“ című eredeti német művét használta, mely különben derék mű, Vil-

lasi és Biró Pál kertészet-gyümölcsészeti tanár társaink által magyarra is lefordítva, s illetve átdolgozva megszerezhető.

Általában — azonban — a kávilokról mégis annyit megjegyezni kívánunk, hogy ezeket kisebb-nagyobb mértékű bordásoknak jelezte, a miért is némelyek kávil helyett a „bordás” elnevezést használják; de hogy még sem minden bordás alma kávil, az is világosan kitűnt értekezése folyamán.

A renetek-re nézve azt jegyezte meg, hogy azok felett színü — csíkosak s egyáltalában pontozott rozsdásággal birnak. Jellemzéseül az előbbi „zurzaváros” kifejezés valódiságának megemlíteni kívánjuk, hogy e szerint a nyári pármén, Orleáni renet, skárlátpiros pármén, téli arany pármén, Ribston és Parker pepinjei s még több más mind renetek, mert ugyszólnak a „szóvivők”, hogy ezek „renet izük”, „renet húruk” értelmében sorozatnak e csoportba s illetve a piros (X-dik osztály), kormos vagy szürke (böralmák) (XI-dik), fontos (VII-ik oszt.) és arany renetek (X-ik) osztályába.

A csörgő almákra csak annyit látott szükségesnek megjegyezni, hogy magvuk csörgéséről nevezik így s hogy közülök (s pedig van vagy 31-féle) egy sem bir még annyi becsesél sem, mint a közönséges bécsi párizs vagy helyesebben nevezve a mi erdélyi ősi fejér párizsunk.

Előadásait — mindháromszor — fölmutatott és izelésre bocsátott példányok által kívánta gyakorlatiassá tenni, az előbb említettekén kívül szemlélhettük és izelhetjük még a nagy Casseli és Brédai renetet, s így Adám párménjét, Hajós-féle és igen érdemes Elsási renetet, Cox orange pepinjét, Belmontot, Blenheimi renetet (némelyek szerint pepin), Londoni pepint, fraczia szürke renetet, Welteni Jánzent, Canadai, Korodai és Baumann reneteket, Kármeliták renetjét = Gyöngy kormost és még igen sokat, nagy részben előadó, szakoszt. elnök, és alelök, jegyző Nagy Dániel, Béli Gergely, Tóth Tamás, Betegh Sándor és Dr. Klatrobertzöl.

Igen természetes, hogy ez alkalmakkal érdekes eszmecserék is fejlődtek, a melyek miatt vajmi kevés más tárgy vétehetett elő.

A 23-diki ülésben — Betegh Sándor igen tisztelt tagtárs és helyettes elnök indítványára igen érdekes és hosszantartó eszmecsere után elhatározatott, hogy ezután minden évben egyszer — kora tavasszal — az egylet hivatalos közlönyében és helybeli napi lapokban tételessék közzé a szakosztály által megállapított és ajánlott gyümölcsfajok névjegyzéke, s ezokon a mához háromheti (jan. 13.) ülés tüzetett ki a mult évben megállapított fajainak revidiálására.

Elnök id. Bodor Pál értesítette a szakosztályt affelöl, hogy egészsége kimélése tekintetéből a tél folytán kénytelenítettik az ülésekből elmaradni; de a szakosztály nem birván egy könnyen megnyugodni e kijelentésben — szeretve tisztelt elnöke hő óhajta folytán — oda irányította e kérdést, miszerint már a legközelebbi ülésen kezdve (dec 30.) még a hátralevő két téli hónapban elnöke felső-szénutczai szállására gyülekezik.

Izeltettek ez lakalommal elnöktől a kései piros van Mons = Mas in comparable = □ renet, nagy Casseli, Gásdonki renet, piros kurtaszáru, hatszoros (Hernhauseni) Goldpepin és Józéfiua; alelnöktől (Dr. Berde Áron) szintén nagy Casseli és Jozefiua, Betegh Sándortól Canadai renet, Erdélyi izletes = Schmecketer, Virgouleuse = egri körte és igen szép és jó példány téli esperesek.

A 30-án tartott ülésel, s ezzel együtt ez évben az 50-dikkel befejeztük ismét egy évi munkálkodásunkat. Mult ülésünkben hozott határozatunk következtében igen szép számmal jöttünk össze elnökünk lakásán, s tárgyaltunk le még egy pár nevezetesebb ügyet, hogy a lehetőségig kevés restantiában találjon az új év. Jelentés tétetett egy két tagu bizottság által a köztelek jó rendben létéről, s a közelebbi két év alatt az anyafáknak 118-al történt szaporulata felöl. Elintéztetett a még honorálatlan 14-féle „erdélyi ősalma” leírásának ügye. Kérelem határozatott intéztetni az egylet igazgató választmányhoz, hogy az egylet becsületes vinczellérjével továbbra is szerződés köttessék. Megrendeltetni határozatott a szakosztály számára Leroy pomologicus szótára. — Az egyleti közlöny öszszébb vonása, s e miatt természetesen annak tartalmában történt változások következtében, teljesen okadatolt fölfejtés nyomán, eddigi szakosztályi jegyző lemondását s illetve a jegyzőségnek általa a titkári kezekbe való visszahelyezését az ülés tudomásul veszi s fölkeri egyleti titkárt, hogy ez ügyet tovább fejleszteni kedves kötelességének ismerje.

Izeltettek ez alkalmakkal Szenkowitzöl finom Jozefina és Londoni pepin; dr. Klatrobertzöl és Szász Lajostól 1—2-féle alma s ezaöktől 12-féle, már többször fölemlített körtén és jeles almán kívül a nagy figyelmet érdemlő Beurré Arsene Siniér, Madam Hutin, De Jonghe és Vouquelin vajonca. — S végül jegyző az öszszes jelenlevők öszzinte jókivánságát fejezte ki, a szeretve tisztelt elnök-házigazdának, kívánva részére szerencsés és boldog ujesztendőt!

* * *

A szakosztály ügyeit ez évben is tapintatos és bölcs belátásával id. Bodor Pál elnök vezette, a tagok meleg érdeklődése mellett. Viselt dolgairól elég hiven beszél az az I—VII. szakosztályi közlemény, mely e lapok jelen évi folyamában tisztelt ügytársaink szives tudomására hozattak; s éppen azért még csak azt említjük meg, hogy öszszességében hányféle gyümölcsöt izeltünk.

Almát 457 félet, körtét 219-et, szilvát 73, kajszint 21, cseresznyét 32, meggyet 13, öszzi barackot 28, szőlőt 158, egrest (köszméte) 17, veres szőlőt 8, eper 16, málna 5; öszszesen 1047-féle gyümölcsöt (tavaly 768-at). Az óriás különbözet a gyümölcskiállítás alkalmából magyarázható.

Müködésünk elég nyilvános volt, s eredményessé is óhajtottuk tenni, hogy azonban ez mennyiben sikerült, ítéljen fölölte a hhoz értő olvasó hőzönségünk.

Isten kegyelme legyen velünk — s áldása munkánkon továbbra is!

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.